

Bíško, Richard; Milo, Peter; Petřík, Jan

Průzkum hradiska Suchohrdly "Deblínek" v povodí říčky Únanovky

Studia archaeologica Brunensia. 2013, vol. 18, iss. 1, pp. [39]-49

ISSN 1805-918X (print); ISSN 2336-4505 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/129081>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

RICHARD BÍŠKO – PETER MILO – JAN PETŘÍK

PRŮZKUM HRADISKA SUCHOHRDLY „DEBLÍNEK“ V POVODÍ ŘÍČKY ÚNANOVKY

Cílem článku je informovat o výsledcích prospekce, která byla provedena v letech 2007–2010 na hradisku Suchohrdly „Deblínek“. Aplikovány byly především standardní postupy nedestruktivní nebo málo destruktivní archeologie (magnetometrická prospekce, vizuální průzkum a plošná nivelace totální stanicí, geoarcheologická prospekce pedologickou sondou a průzkum detektorem kovu). Hlavním výsledkem bylo zpřesnění starších informací o povaze a lokalizaci nadzemních antropogenních reliktvů a podpovrchových anomálií (sídelních objektů). Řešena byla i otázka dochování kulturních vrstev a míra koluviálních procesů na lokalitě. Zjištěné výsledky byly konfrontovány s nedalekým hradiskem v poloze Suchohrdly „Starý zámek“, které je z hlediska zastoupených archeologických kultur analogické.

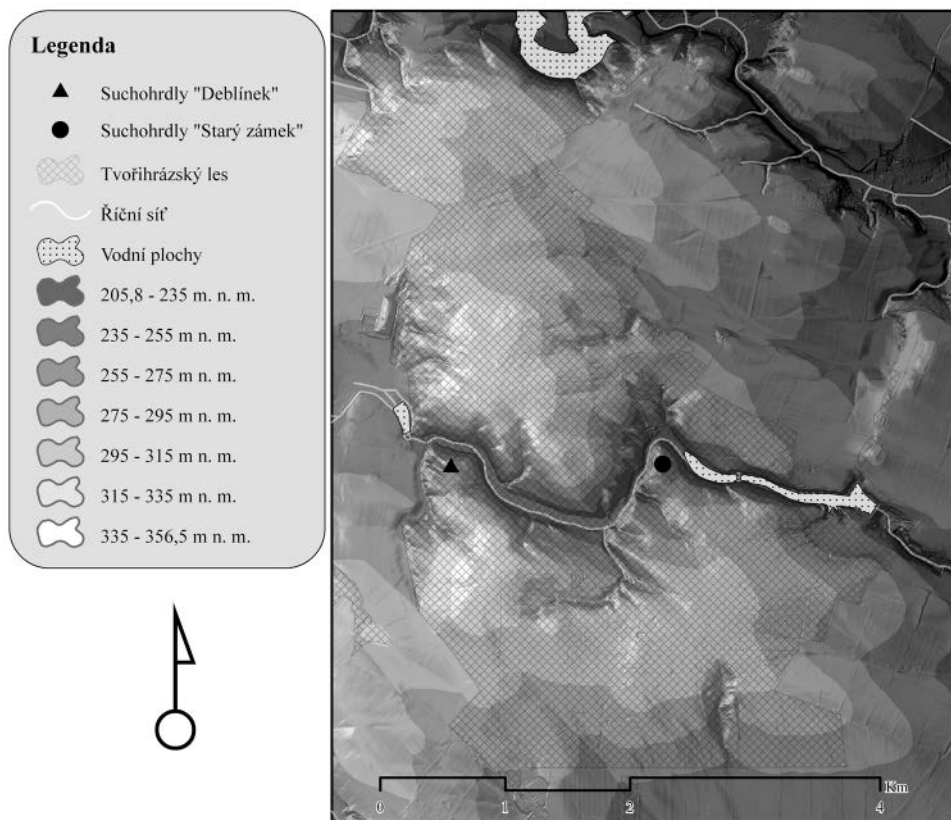
nedestruktivní archeologie – geofyzikální měření – geoarcheologická prospekce – vizuální průzkum antropogenních reliktvů – průzkum detektorem kovu

Survey of the Suchohrdly “Deblínek” hillfort in the Únanovka River basin. The aim of this article is to provide information about the results of prospecting conducted from 2007–2010 at the Suchohrdly “Deblínek” hillfort. Standard methods of non-destructive or less destructive archaeology were mainly used (magnetometric prospecting, visual survey and surface levelling using a total station, geoarchaeological prospecting with pedological probe, and metal detector survey). The main result was confirming and improving on previous information on the nature and location of above ground anthropogenic relics and subsurface anomalies (settlement features). The issue of preserving cultural layers and the rate of colluvial processes on the locality were addressed. The results were compared with the nearby hillfort in Suchohrdly “Starý zámek”, which is analogous in term of the archaeological cultures.

non-destructive archaeology – geophysical measurements – geo-archaeological prospecting – visual inspection of anthropogenic relics – metal detector survey

1. Úvod

Rozsáhlý prostor Tvořihrázského lesa přitahuje pozornost archeologů již od 20. let 20. století. Postupně zde bylo provedeno několik intenzivních terénních výkopů

Obr. 1. Umístění hradisek Suchohrdly „Deblínek“ a „Starý zámek“ v rámci komplexu Tvořihrázského lesa.

pravěkých antropogenních reliktnů (*Vildomec 1954; Podborský 1972, 47*). Největší zájem byl věnován nejnápadnějším pozůstatkům, především mohylovitým útvarům a destrukcím hradby na lokalitě Suchohrdly „Starý zámek“ (*Podborský 1972, 47*). Nicméně teprve v posledních letech se provádí systematická prospekce motivovaná především rozsáhlou lesní těžbou (*Šabatová 2011*). K těmto aktivitám lze přiřadit revizní odkryv výše zmíněného hradiska, jenž byl podpořen četnými moderními analytickými postupy a detailním průzkumem lokality (*Šabatová 2008; 2009; 2010*). V rámci plnění zadání bakalářské diplomové práce (*Bíško 2008*) a díky prostředkům výzkumného záměru MSM0021622427 byla taktéž zaměřena pozornost na zmapování a revizní průzkum hradiska Suchohrdly „Deblínek“.

2. Terénní popis a dějiny výzkumu lokality

Výrazná zalesněná protáhlá ostrožna v poloze „Deblínek“ se nachází nad údolím říčky Únanovky a jejím zaniklým pravobřežním přítokem ve vzdálenosti při-

bližně 3 km severně od středu obce Suchohrdly; číslo lesní parcely 613/7¹ (obr. 1). Samotný ostroh tvořený zbřidličnatělým granitem (Čtyrský 1983) je lukovitě prohnutý a ze tří světových stran (severu, jihu a západu) obklopen prudkými svahy s převýšením necelých 50 m na úrovni vodoteče. Na severozápadě je ukončen skalnatým opyšem. Centrální plocha hradiska (305–320 m n. m.) má rozměry asi 135 × 50 m (0,9 ha) a je přístupná pouze z jihovýchodní strany, kde je také lokalita přepažena nehlubokým, v terénu velmi špatně viditelným příkopem (délka 30–35 m; hloubka 0,2 m; šířka 2,5 m; Vokáč 2004, 259–260). Vedle výše popísaného vnitřního příkopu měl ostrožnu přetínat ještě vnější příkop vzdálený od prvního 65 m (Podborský 1972, 46). V 80. letech 20. století byla sice při zevrubné prohlídce zjištěna prohlubeň, která by mohla být zbytkem vnitřního příkopu, vnější část opevnění však prokázána nebyla (Dohnal 1988, 62).

Lokalita byla objevena v 50. letech 20. století Františkem a Vědomilem Vil-domcovými, kteří zde prováděli první sondážní průzkumy, uvedené velmi brzy do literatury (Vildomec 1954). Další drobné prospekce zde podnikli studenti tehdejšího Prehistorického ústavu FF UJEP. Díky těmto akcím bylo možné hradisko přisoudit podolské fázi kultury středodunajských popelnicových polí (Čižmář 2004, 240–241). Kromě V. Dohnala, který lokalitu navštívil v roce 1985 (Dohnal 1988, 62), se jí v pozdějších letech zabýval M. Vokáč. Především díky jeho sondážím a sběrům z roku 2003 byl získán nový materiál datovatelný do širokého spektra kultur nálevkovitých pohárů (?), jordanovské (?), badenské (?), jevišovické a pozdního stupně horákovské kultury. Jednalo se o různě zdobené keramické fragmenty a několik kousků ŠI (Vokáč 2004, 259–260).

V průběhu podzimu 2007 až jara 2008 a jara 2010 v závislosti na vegetačních podmínkách byly pod vedením R. Bíška aplikovány různé druhy nedestruktivních nebo málo destruktivních postupů, které měly kromě jiného za úkol zpřesnit dosud získané informace o podobě a stavu nadzemních antropogenních reliktních, podpovrchových objektů a o archeologicko-environmentální povaze lokality celkově.

3. Metodika průzkumu

Pracovní postupy svým charakterem plně spadají pod soubor technik a metod označovaných jako nedestruktivní nebo málo destruktivní archeologie (definováno Kuna 2004, 15). Důležitou roli v nich hraje především geofyzikální prospekce magnetometrem, podrobné zaměření lokality totální stanicí, geoarcheologický průzkum, analytické nástroje na bázi GIS a prospekce detektorem kovu. Tyto metody umožňují komplexní a především plošnou analýzu regionu nejen z hlediska intenzity a lokalizace hledaných komponent (Kuna 2004, 26–27; Neustupný 2007, 97–98), ale v některých případech i jejich rámcovou datací a zařazení k danému účelu (Kuna 2004, 27). Jsou využitelné k řešení otázek týkajících se ši-

¹ Nahližení do katastru nemovitostí (Český úřad zeměměřický a katastrální), <http://nahlizeni-dokn.cuzk.cz/> [cit. 2012-10-15].

rokové škály sídlištních struktur, výšinné areály nevyjímaje (např. *John 2010; John et al. 2009; Křišťuf – Šmejda – Vařeka eds. 2007; Křišťuf – Vařeka eds. 2010*).

Prvním krokem byla plošná nivelace celého prostoru ostrožny včetně jejího zázemí. K tomuto účelu posloužila totální stanice PENTAX R 315 a jí vytvořená síť bodů napojená na souřadnicový systém S-JTSK. Výsledkem byl digitální model reliéfu postihující základní tvar ostrožny, výškové rozdíly oproti okolnímu terénu a několik jednoznačně definovatelných antropogenních reliktů (obr. 2).

Jako nejpřínosnější etapa prospekce se projevila aplikace cesiového magnetometru SCINTREX SMARTMAG SM-5. Tímto přístrojem byla prozkoumána plocha o velikosti 2775 m² (skládající se ze tří polygonů), na níž se podařilo identifikovat velké množství podpovrchových jevů, které byly interpretovány jako sídlištní objekty. Hustota měřeného profilu byla zvolena na šířku 1 m s nejuvhodnější orientací severozápad-jihovýchod dle tvaru ostrožny.

Geoarcheologie soustředí svůj zájem na studium archeologického a geomorfologického záznamu a umožňuje rozpoznat, jak přírodní a člověkem ovlivněné procesy mění krajinu. Konkrétně se jedná o metodiky používané nejen v geologii a geomorfologii, ale využitelné k řešení některých otázek environmentální archeologie (*French 2003, 2*). Vzorkování vrstev za pomoci pedologické sondy probíhalo ve dvou etapách. V obou případech byl na jednotlivé vrty použit ruční vrták opatřený sondovací tyčí (značka EIJKELKAMP), s jehož pomocí byl odebrán úzký sloupec zeminy o průměru 3–4 cm, mělko položený skalní masiv nám umožnil maximálně 70 cm hlubokou penetraci. V první etapě byl veden transekt napříč lokalitou, skládal se celkově ze 14 vrtů (obr. 2; A-A'). Druhý křížový systém vrtů (celkově 16) měl za úkol pouze ověřit geofyzikální anomálii v zarovnané části plochy. V obou případech byly jednotlivé zásahy zaměřovány totální stanicí, fotograficky dokumentovány a z jednotlivých vrstev byly odebírány vzorky pro laboratorní zpracování.

Poslední část prospekce, detektorový průzkum pomocí přístroje XP GOLD MAXX POWER, proběhla následně po výše zmiňovaných aktivitách. Uskutečnila se na jaře 2010. Hlavním cílem bylo zjištění, kolik kovových nálezů je možné ještě na lokalitě zachytit.

4. Průběh a výsledky prospekce

Podrobným vizuálním průzkumem a analytickým zpracováním vytvořeného digitálního modelu je možné zřetelně rozeznat příkop, který přetíná ve tvaru půlkruhu temeno vyvýšeniny (obr. 2 – šedá linie). Druhý příkop, o kterém se zmiňuje starší literatura (*Podborský 1972, 46*), prokázán nebyl. Buď byl v minulosti mylně identifikován, nebo byl velice mělký a v současnosti je zanesen natolik, že jeho identifikace není možná. Směrem na severozápad do vlastního předhradí lokality se nachází výrazná plošina široká přibližně 60 m. V těchto místech se vyskytuje velké množství jamek a výmolů (obr. 2: C). Některé je možné sice přiřadit činnosti přírody (vývraty, bioturbace), většinou se však jedná o jamky málo

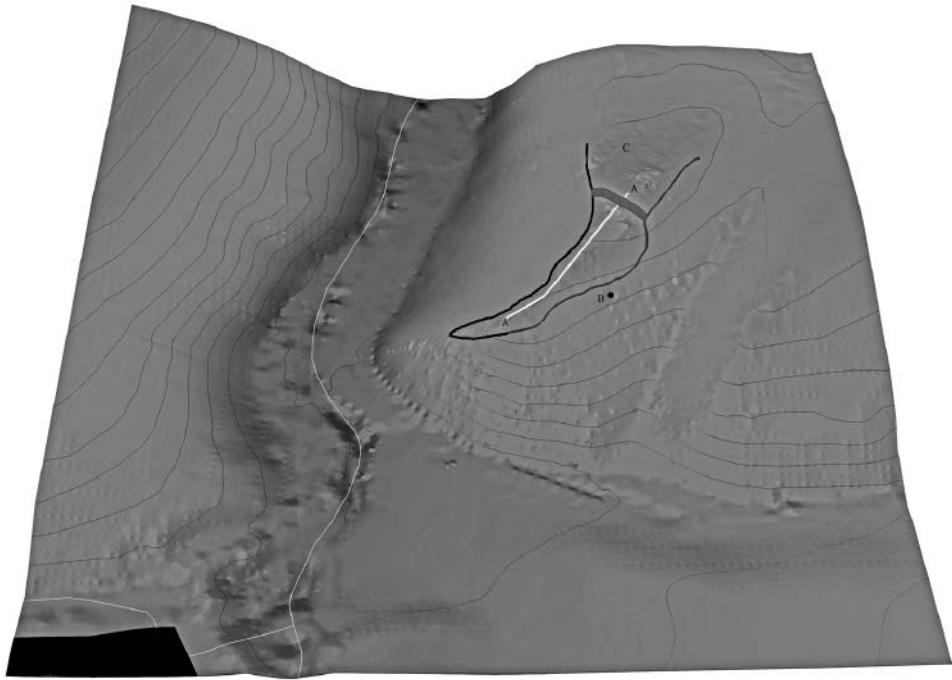
rozměrné a hluboké, takže s velkou pravděpodobností jde o nelegální výkopy hledačů kovů (srov. *Vokáč 2004, 260*). Na jihozápadním svahu je viditelná menší prohlubeň o rozměrech přibližně 8×8 m a hloubce 20–40 cm (obr. 2:B). Teoreticky by mohla souviset s těžbou některé suroviny. Nevýrazných lůmků na biotitické žuly je v prostoru Tvořihrázského lesa relativně velké množství (*Šabatová 2011, 47; Vokáč 2008, 88–89*).

Magnetometrickou prospekci byly na ploše hradiska identifikovány dva druhy objektů, které se liší svým tvarem a velikostí magnetických hodnot (obr. 3). Do první skupiny lze zařadit liniové struktury orientované směrem jihozápad a severovýchod kolmo přes ostrožnu. S největší pravděpodobností se jedná o příkopy či valy a jejich umístění tuto možnost potvrzuje. Anomálie L_1 představuje nejvýraznější strukturu a zřejmě obsahuje zbytky spálených dřevěných částí, které způsobily vysoké hodnoty magnetických anomálií. Dvojice lineamentů L_2 - L_3 a L_6 - L_7 spolu úzce souvisí, mohou představovat okraje valů, jejichž tělesa se nacházela uprostřed linií. Anomálie L_4 je shodná zcela jistě s příkopem. S tímto v terénu doposud viditelným antropogenním reliktem by mohl souviset i val, resp. jeho porušené zbytky, které by se měly nacházet na straně příkopu směrem do hradiska. Na digitálním modelu ostrožny sice není rozpoznatelný, ale na řezu příkopem ho lze identifikovat. Liniová struktura L_5 je velice úzká a není vyloučeno, že se jedná pouze o úkaz vzniklý posunem jednotlivých měřených ploch.

Druhou skupinu tvoří anomální struktury, které je možno přisoudit archeologickým objektům sídlištního charakteru. Nacházejí se po celé zkoumané ploše, koncentrují se však v jejím středu. Většinou se zřejmě jedná o nevýrazné zahloubené sídlištní objekty, u kterých není možné kromě rozměrů zcela jistě určit účel a charakter (O). Jejich plocha se pohybuje od 2 do 8 m². Zbylé dvě anomálie (O_1 a O_2) představují velice výrazné objekty, tvořené přepálenými vrstvami a zásypaním prohořeného anebo cizího materiálu. Extrémní je jejich velikost. Objekt O_1 dosahuje rozměrů 10×10 m, O_2 pak 8×15 m. Interpretace těchto objektů není jednoznačná. Pravděpodobně se jedná o sídlištní objekty výrobního charakteru. Nicméně anomálie O_1 má podobné vlastnosti (tvar) jako mohylovité útvary měřené v jiných kontextech.

Ze vzorků vrtů první etapy průzkumu je patrné, že antropogenní činností ovlivněné vrstvy jsou zachovány na zarovnaných plochách a především v centrální části ostrožny kolem příkopu, ačkoliv i v těchto místech se jedná o značně redeponovaný materiál. Vzorek z výplně příkopu obsahoval světle rezavě hnědý prachovito-písčité sediment bez přímých stop antropogenního ovlivnění. Tento materiál jistě nepochází z kulturní vrstvy. Mezi vnějším okrajem ostrožny a příkopem je vyvinut pouze organikou bohatý Ap horizont s vrstvou hrabanky. Od příkopu směrem do předpolí je vyvinut také Bv horizont. To dosvědčuje, že příkop a val mohou fungovat jako bariéra, která redukuje rozsah eroze v předpolí hradiska. Na druhou stranu sediment na šíji hradiska je vystaven svahovým procesům a relativně rychle erodován (obr. 4).

Také ověřovací vrty v místě geofyzikální anomálie O_1 přinesly zajímavá zjištění. Ve vzorcích z vrtných jader byla identifikována až 20 cm mocná (opět s nej-

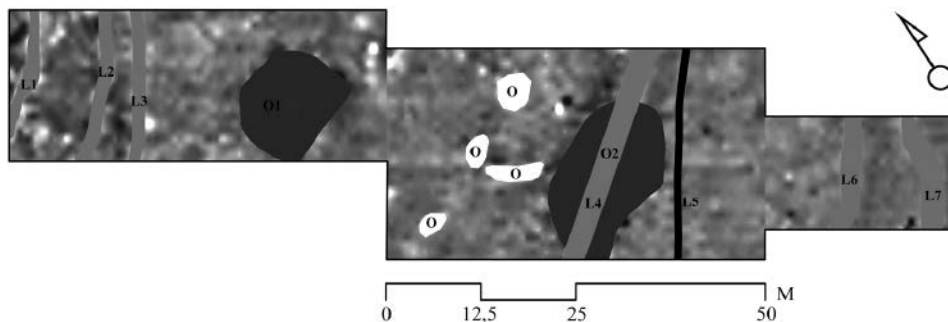
Obr. 2. Digitální model reliéfu hradiska Suchohrdly „Deblínek“, pohled od západu. Černou barvou je vyznačena hrana svahu a zjištěné antropogenní relikty, bílou barvou transekt vrtů při geoarcheologické prospekci.

větší pravděpodobností redeponovaná) vrstva s četným zastoupením mazanice, uhlíků a malého kousku keramiky. V žádném z těchto vrtů jsme nenarazili na kamennou strukturu; je tedy pravděpodobné, že geofyzikální anomálii způsobila přepálená mazanice, zřejmě se jedná o objekt výrobního charakteru a nikoliv o kamennou destrukci mohyly.

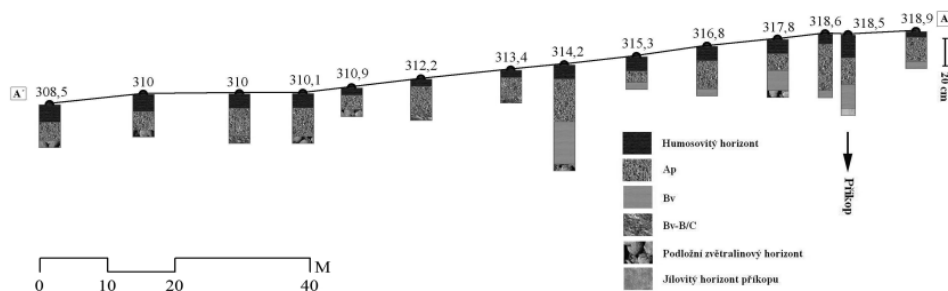
Skutečnosti zjištěné při použití detektoru kovů nebyly příliš překvapující. Kromě obvyklých nálezů drobných železných předmětů (zcela jistě recentního stáří) se nepodařilo objevit žádné pozůstatky starších aktivit. Příčinou jsou zřejmě předchozí nelegální aktivity hledačů kovů.

5. Závěr a diskuze

Nedestruktivní průzkum na lokalitě Suchohrdly „Deblínek“ poskytl velké množství zajímavých informací a přispěl valnou měrou k lepšímu poznání hradiska a jeho nejbližšího zázemí. Především prokázal existenci minimálně jednoho příkopu, který zřejmě sloužil na zúženém místě ostrožny jako fortifikační útvar (obr. 2 – šedá linie). Z digitálního modelu reliéfu je možné odvodit existenci dalších

Obr. 3. Suchohrdly „Deblínek“. Interpretace magnetogramu geofyzikálního měření.

Obr. 4. Suchohrdly „Deblínek“. Interpretace profilu transektu vrtů první etapy při geoarcheologické prospekci půdním vrtákem.

prvků (např. nevýrazný lůmek na těžbu kamene, pravděpodobně granitu; obr. 2: B) a především jasné doklady činnosti hledačů kovů, kteří po sobě zanechali velké množství nevýrazných jamek a výmolů na předhradí lokality (obr. 2: C).

Díky magnetometrické prospekci se podařilo lokalizovat místa, na kterých se částečně zachovala redeponovaná kulturní vrstva, a kde by bylo také možno provést případný terénní odkryv. Jedná se především o zarovnané úseky plochy (centrální část v blízkosti příkopu a mírně svažité terén v nejužší části temena ostrožny). Otevřená zůstává existence druhého příkopu. K získání konkrétnějších informací by bylo vhodné měřenou plochu rozšířit především na jihovýchod do prostoru předhradí.

Příkladů geofyzikálních měření s podobnými výsledky můžeme najít v odborné literatuře více. Tématu prospekce hradisek, resp. výšinných opevněných lokalit se především v Čechách dlouhodobě věnuje R. Křivánek (např. *Křivánek 2000; 2002a; 2003*). Není třeba, a vzhledem k charakteru příspěvku ani nutné, vyjmenovávat všechny zaznamenané analogické příklady z jiných lokalit. Uvést můžeme např. hradisko Bosyně, okr. Mělník, kde se podařilo lokalizovat, podob-

ně jako na poloze Suchohrdly „Deblínek“, příkopové útvary oddělující osídlený areál, rozkládající se na úzké vyvýšenině, od okolí (*Křivánek 2002b*). Zmínit můžeme také příklad hradiska Toušeň, okr. Praha-západ, kde byly identifikovány paralelní liniové magnetické anomálie představující pravděpodobně části příkopů, jako i sídlištní objekty kumulující se především ve vnitřní části lokality (*Křivánek 2007, 91–92, obr. 1*).

Pro srovnání však máme také výsledky geofyzikální prospekce z nedalekého hradiska Suchohrdly „Starý zámek“ (obr. 1). Při magnetometrickém průzkumu zde byly rozpoznány anomálie podobné těm z polohy Suchohrdly „Deblínek“. Interpretovány jsou jako sídlištní objekty různého charakteru. Vedle magneticky nevýrazných struktur, zřejmě sídlištních jam, se vyskytují objekty s výrazně vyššími magnetickými hodnotami jejich výplní. Vedle obydlí a různých hospodářských objektů můžeme očekávat i přítomnost struktur výrobního charakteru nebo minimálně pecí (*Milo – Dresler – Šešulka 2007*). Čistě z geofyzikálního hlediska proto lze na obou lokalitách předpokládat aspoň částečnou shodu ve skladbě archeologických objektů.

Transekt mělkých vrtů umožnil zachytit půdní profil na lokalitě a jeho proměny v prostoru. Po srovnání s lokalitou Suchohrdly „Starý zámek“ vyplývá, že vzhledem k nepřítomnosti (stupni dochovalosti) valu je lokalita vystavena erozi podstatně více. Lépe dochované sedimenty se mohou nacházet spíše v předpolí hradiska. Sediment vyplňující spodní část příkopu jistě nepochází z kulturní vrstvy – naopak se zdá antropogenně neovlivněný (málo organické hmoty, chybí jinak běžné úlomky mazanice a uhlíky). Jedním z možných důvodů tohoto stavu je zanesení spodní části příkopu, k němuž došlo v době, kdy lokalita nebyla sídelně využívána. Bez dalších analýz a OSL dat se však jedná pouze o domněnku, která může být další otázkou pro budoucí výzkum. Rozsah provedeného průzkumu neumožňuje mnoho závěrů.

Z hlediska budoucích výzkumných aktivit by bylo vhodné prozkoumat koluviální sedimenty deponované na rozhraní údolní nivy Únanovky a úpatí ostrožny. Zde se opět nabízí srovnání s blízkou lokalitou Starý zámek. Ručně kopaná sonda v prostoru ústí bočního údolí na západní straně ostrožny tohoto hradiska odkryla souvrství stratifikovaných koluviálních sedimentů obsahujících archeologický materiál a pocházejících zřejmě z předhradí hradiska (*Šabatová et al. 2012*). Srovnání erozní historie obou lokalit bude logickým cílem budoucího výzkumu, který by měl zahrnovat precizní dataci sedimentu, analýzu paleoekologických indikátorů a precizní sedimentologický rozbor.

Literatura

- Bíško, R. 2008:* Využití metod nedestruktivní archeologie na příkladu hradiska „Deblínek“, k. ú. Suchohrdly. Brno (bakalářská dipl. práce na FF MU, http://is.muni.cz/th/179772/ff_b/).
- Čižmář, M. 2004:* Encyklopedie hradišť na Moravě a ve Slezsku. Praha.
- Čtyroký, P. 1983:* Základní geologická mapa ČSSR 1:25 000, list 34-113 Znojmo. Praha.

- Dohnal, V. 1988:* Opevněná sídliště z doby popelnicových polí na Moravě. Studie muzea Kroměřížska '88. Kroměříž.
- French, Ch. 2003:* Geoarchaeology in action: Studies in soils micromorphology and landscape evolution. London.
- John, J. 2010:* Výšinné lokality středního eneolitu v západních Čechách. Opomíjená archeologie 1. Plzeň.
- John, J. – Bouda, J. – Kočár, P. – Kočárová, R. – Křivánek, R. – Rytíř, L. – Šída, P. – Zavřel, J. 2009:* Eneolitická výšinná lokalita Vlkov-Babiny. Plzeň.
- Křišťuf, P. – Šmejda, L. – Vařeka, P. (eds.) 2007:* Opomíjená archeologie 2005–2006. Plzeň.
- Křišťuf, P. – Vařeka, P. (eds.) 2010:* Opomíjená archeologie 2007–2008. Plzeň.
- Křivánek, R. 2000:* Způsoby využití geofyzikálních měření jako metody průzkumu hradišť, Archeologie ve středních Čechách 4, 489–503.
- Křivánek, R. 2002a:* Nedestruktivní geofyzikální průzkumy zaniklých fortifikací opevněných lokalit, Muzejní a vlastivědná práce, Časopis Společnosti přátel starožitností 3/2002, 180–187.
- Křivánek, R. 2002b:* Geofyzikální průzkum nově prokázánoho hradiště na k. ú. Bosyně, okr. Mělník, Vlastivědný sborník Mělnicka IV, 16–21.
- Křivánek, R. 2003:* Contribution of geophysical measurements for survey and protection of hill-forts. In: Altan, M. O. (ed.), Proceedings of the XIXth International Symposium CIPA 2003, New Perspectives To Save Cultural Heritage, Antalya (Turkey) 30 September–04 October, 2003. Istanbul, 389–391.
- Křivánek, R. 2007:* Příspěvek geofyzikálního měření k poznatelnosti vybraných výšinných opevněných lokalit (převážně hradišť) v Čechách. In: Hašek, V. – Nekuda, R. – Ruttkey, M. (eds.), Ve službách archeologie 1/2007. Brno, 90–99.
- Kuna, M. 2004:* Nedestruktivní terénní postupy v archeologii. In: Kuna, M. (ed.), Nedestruktivní archeologie. Praha, 15–29.
- Milo, P. – Dresler, P. – Šešulka, V. 2007:* Závěrečná zpráva o geofyzikálním průzkumu Suchohrdly u Znojma, okres Znojmo, poloha: Starý Zámek. Brno (rkp. náleзовé zprávy, uložená na ÚAM FF MU).
- Neustupný, E. 2007:* Metoda archeologie. Plzeň.
- Podborský, V. 1972:* Jihomoravská halštátská sídliště II, Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity E 17, 5–54.
- Šabatová, K. 2008:* Suchohrdly (okr. Znojmo), Přehled výzkumů 49, 323–324, 335.
- Šabatová, K. 2009:* Suchohrdly (okr. Znojmo), Přehled výzkumů 50, 278.
- Šabatová, K. 2010:* Suchohrdly (okr. Znojmo), Přehled výzkumů 51, 338.
- Šabatová, K. 2011:* Intenzivní studium osídlení v souvislých porostech na příkladu lesního území v mikroregionu říčky Únanovky, Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity M 16, 43–52.
- Šabatová, K. – Petřík, J. – Kolář, J. – Bíško, R. – Nosek, V. 2012:* Suchohrdly (okr. Znojmo), Přehled výzkumů 53/1, 154–156.
- Vildomec, V. 1954:* Předhistorické opevnění u vesnice Suchohrdly u Znojma, Vlastivědný věstník moravský IX, 83–86.
- Vokáč, M. 2004:* Nové výšinné a opevněné lokality z eneolitu na jihozápadní Moravě. In: Lutovský, M. (ed.), Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2003. Praha, 257–270.
- Vokáč, M. 2008:* Broušená a ostatní kamenná industrie z neolitu a eneolitu na jižní Moravě se zvláštním zřetelem na lokalitu Těšetice-Kyjovice. Brno (doktorská dizertační práce na FF MU, http://is.muni.cz/th/11153/ff_d).

SURVEY OF THE SUCHOHRDLY “DEBLÍNEK” HILLFORT IN THE ÚNANOVKA RIVER BASIN

The large complex of Tvořihrázský les area has been an archeologically valuable source of information since the 1920s (*Vildomec 1954; Podborský 1972, 47*). This tradition has been successfully continued in recent years, with interest concentrating mainly on systematic prospecting following forestry activity, and revision survey and mapping of the hillfort Suchohrdly “Starý zámek” (*Šabatová 2008; 2009; 2010; 2011*). These activities relate to the revision survey and mapping of the nearby hillfort Suchohrdly “Deblínek” in 2007–2010.

The locality is situated on a wooded elongated promontory on the right bank of the river Únanovka approximately 3 km north of the centre of Suchohrdly village (Fig. 1). The central area is about 135 × 50 m (0.9 ha) and the fortifications are a slight ditch (30–35 m long, 0.2 m deep, 2.5 m wide; *Vokáč 2004, 259–260*). Originally it was considered to be two ditches (*Podborský 1972, 46*), however, prospecting has not confirmed this (Fig. 2).

The hillfort was discovered in the 1950s and through small-scale trial trenching and fieldwalking it can be dated to a wide range of cultures: Funnel Beaker Culture (?), Jordanów Culture (?), Baden Culture (?), Jevišovice Culture, Podolí phase of the Middle-Danube Urnfield Culture and final stage of Horákov Culture (*Dohnal 1988, 62; Vokáč 2004, 259–260*).

The working procedures used during the survey were completely non-destructive or less destructive archaeology (defined by *Kuna 2004, 15*). This involved surface levelling with a total station and visual prospecting, magnetometric survey, geoarchaeological probing using a pedological drill, and prospecting with metal detector.

The survey mainly proved the existence of at least one ditch, which was probably used as a fortification on the narrow part of the promontory. The other features are evident (traces of extraction of raw minerals, clues after the activities of metal detectorists). Magnetometric prospecting managed to locate the places on which a re-deposited cultural layer was kept and where the terrain could possibly be opened up (Fig. 3). The possible existence of a second ditch remains open.

After a comparison with the nearby hillfort of Suchohrdly “Starý zámek”, which is analogous in terms of the represented archaeological cultures, many parallels can be found. In particular, a similar spectrum of under surface anomalies ascertained by magnetometric prospecting must be mentioned. It is evident from the geoarchaeological study that both localities were strongly affected by erosion in the past, which significantly shaped the form of the promontory even today (Fig. 4). As far as future research activities are concerned, it would be appropriate to give attention to the bailey of Suchohrdly “Deblínek” hillfort and investigate the colluvial sediments deposited on the border of the river Únanovka floodplain and the foot of the slope.

Fig. 1. Location of hillforts Suchohrdly “Deblínek” and “Starý zámek” within the Tvořihrázský les forest complex.

Fig. 2. Digital relief model of the Suchohrdly “Deblínek” hillfort, from the west. The edge of the slope is marked and the identified anthropogenic relics are shown in black, with transect of probes during geoarchaeological prospecting in white.

Fig. 3. Suchohrdly “Deblínek”. Interpretation of the geophysical measurements magnetogram.

Fig. 4. Suchohrdly “Deblínek”. Interpretation of a section of the transect of probes during the first stage of geoarchaeological prospecting by soil auger.

Mgr. Richard Bíško
Ústav archeologie a muzeologie FF MU
Arna Nováka 1
602 00 Brno
rich.bisko@gmail.com

Mgr. Peter Milo
Ústav archeologie a muzeologie FF MU
Arna Nováka 1
602 00 Brno
101090@mail.muni.cz

Mgr. Jan Petřík
Ústav geologických věd PřF MU
Kotlářská 2
611 37 Brno
jpazourek@email.cz

